บทความวิชาการ

มุมมองที่เปลี่ยนไปของชาติพันธุ์ไทอาหม

The Changing Perspectives of the Tai Ahom People

พระก้องเกียรติ สุวฑฺฒนปญฺโญ[1]

Phra Kongkiat Suvaddhanapañño

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วันที่รับบทความ : วันที่ 24 มกราคม 2568

วันที่ส่งบทความที่แก้ไข : วันที่ 16 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับบทความเพื่อตีพิมพ์ : วันที่ 24 เมษายน 2568

---

[1] นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการรักษาและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท่ามกลางบริบทของโลกาภิวัตน์ การศึกษาชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าทางชาติพันธุ์ของชาวไทอาหม ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่เคยอพยพจากจีนตอนใต้สู่ลุ่มแม่น้ำพรหมบุตร แม้จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียและภาษาอัสสัมมานานหลายศตวรรษ แต่ชาวไทอาหมกลับเลือกที่จะอนุรักษ์อัตลักษณ์ของตนผ่านพิธีกรรม วัฒนธรรม และภาษาที่ยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มไทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศไทย

มุมมองที่เปลี่ยนไปสำคัญ คือ จากเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทในอินเดียถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่กลืนกลายเข้าสู่สังคมอินเดียปัจจุบัน กลับกลายเป็นกลุ่มที่พยายามฟื้นคืนและยืนยันอัตลักษณ์ของตนเองอย่างมีนัยยะสำคัญ ผ่านการจัดตั้งองค์กรวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณี และการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมือง ที่สะท้อนความตระหนักรู้ในรากเหง้า ความพยายามเหล่านี้จึงมิได้เป็นเพียงการรักษาความทรงจำทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นยุทธศาสตร์ของการดำรงอยู่และต่อรองอัตลักษณ์ในฐานะชนกลุ่มน้อยในรัฐประชาชาติอินเดีย

การศึกษาไทอาหมจึงกลายเป็นกรณีศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการปรับตัว สะท้อนความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อความมั่นคงทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโลกสมัยใหม่

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, ชาติพันธุ์ไทอาหม, รัฐอัสสัม

ABSTRACT

This academic article explores the transformations in the way of life of the Tai Ahom ethnic group in Assam, India, with particular attention on the processes of preserving and revitalizing cultural identity within the context of globalization. The study highlights the ethnic roots of the Tai Ahom, who trace their lineage to Tai peoples that migrated from southern China to the Brahmaputra River basin. Although they have long been under the influence of Indian culture and the Assamese language for several centuries, the Tai Ahom have chosen to preserve their original identity through rituals, cultural practices, and language that remains closely connected to other Tai groups in Southeast Asia, particularly in Thailand.

A significant shift in perspective has emerged. Whereas the Tai in India were once regarded as a community assimilated into Indian society, they are now seen as a group actively reclaiming and asserting their identity. This is expressed through the establishment of cultural organizations, the revitalization of traditional practices, and socio-political movements that reflect a growing awareness of their ancestral heritage. These efforts are not only a means of safeguarding cultural memory but also a strategic approach to maintaining their existence and negotiating identity as a minority within the Indian nation-state.

The case of the Tai Ahom thus serves as a important example of the potential of local wisdom and cultural identity in balancing preservation with adaptation. It underscores the importance of transmitting traditional culture for social stability, and cultural diversity in the modern world.

KEYWORDS: Identity, Ethnicity Tai Ahom, The State of Assam

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมานี้ วงวิชาการไทยศึกษาได้มีความตื่นตัวในการศึกษาทันสมัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับชนชาติไท (Tai Speaking Peoples) มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นชาวจ้วงในมณฑลกวางสี ไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย ไทใหญ่ ไทเขินในรัฐฉาน ประเทศพม่า และในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเทศไทย ไทลื้อในแคว้นสิบสองปันนาและทางตอนเหนือของประเทศไทย ไทดำ ไทขาวในประเทศลาวและประเทศเวียดนาม ตลอดจนเรื่องราวของคนไทในล้านนา อีสาน และคนลาวในประเทศลาว แม้คนไทจะอยู่กระจายในพื้นที่อันกว้างขวางตั้งแต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียตอนใต้ของจีน และบริเวณภาคเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ก็มีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมอยู่หลายประการ เช่น การนิยมตั้งถิ่นฐานในแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำหรือที่ราบเชิงเขา การมีวิถีชีวิตผูกพันกับการปลูกข้าวจนเกิดเป็นวัฒนธรรมข้าว (Rice culture) ระบบครอบครัวที่นิยมตั้งครัวเรือนทางฝ่ายหญิง (Matrilocality) ระบบความเชื่อและพิธีกรรม ตลอดจนการใช้ภาษาไท (ศิราพร ณ ถลาง, 2539)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทอาหมเป็นกลุ่มคนไทที่เราไม่รู้เรื่องราวมากนัก ทั้ง ๆ ที่เป็นธารไทที่ยิ่งใหญ่มาก ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2549) เขียนไว้ในบทความเรื่อง “พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของไทอาหม” ว่า ชาวไทอาหมอพยพมาจากรัฐฉานเข้าไปตั้งถิ่นฐานในลุ่มน้ำพรหมบุตรตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 ชาวไทกลุ่มนี้สามารถตั้งราชอาณาจักรขนาดใหญ่ สถาปนารัฐที่ชนชาติไทเป็นผู้ปกครองขึ้นมาได้ มีอาณาเขตกว้างขวางครึ่งหนึ่งของประเทศไทย และเป็นเอกราชอยู่ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 13-19 เป็นเวลาถึง 600 ปี เนื่องจากขาดการติดต่อกับชาวไทกลุ่มอื่นเป็นเวลานาน วัฒนธรรมประเพณีจึงมีลักษณะเป็นไทดั้งเดิมมาก ทำให้สามารถสืบค้นลักษณะต้นกำเนิดและรากเหง้าของรูปแบบสังคมวัฒนธรรมของชนชาติไทได้อย่างลึกซึ้ง

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และเรณู วิชาศิลป์ (2552) ได้อธิบายลักษณะวัฒนธรรมของชาวไทอาหมว่าเป็นวัฒนธรรมข้าวที่มีระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดินอยู่ในความควบคุมของรัฐ ซึ่งรัฐเป็นผู้จัดสรรที่ดินให้แก่ขุนนางและชาวบ้านเพื่อใช้ในการทำนา ในด้านความเชื่อ ไทอาหมมีระบบความเชื่อดั้งเดิมที่เน้นการบูชาผีบรรพบุรุษและผีธรรมชาติ เช่น ฟ้าสางดิน เจ้าสายฝน ย่าแสงฟ้า ขุนเดือน และขุนวัน เอกสารโบราณที่สำคัญของชาวไทอาหม ได้แก่ พงศาวดารไทอาหม (อาหมบุราณจี) ตำนานการสร้างโลก ตำราโหราศาสตร์ ตำราดาราศาสตร์ และตำราเรียกขวัญ เป็นต้น เมื่อเข้าสู่การเป็นรัฐอย่างสมบูรณ์ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 ชาวไทอาหมเริ่มรับศาสนาฮินดูเข้ามา โดยเฉพาะในระดับชนชั้นปกครองและขุนนาง ซึ่งเปลี่ยนจากการนับถือผีบรรพบุรุษและผีธรรมชาติมาเป็นการนับถือเทพเจ้าตามความเชื่อแบบฮินดู ในขณะที่ประชาชนทั่วไปยังคงยึดถือความเชื่อดั้งเดิมควบคู่กันไป ต่อมาสังคมไทอาหมเริ่มมีการแบ่งชนชั้นวรรณะและภาษาไท รวมถึงวัฒนธรรมไทค่อย ๆ ถูกกลืนด้วยภาษาและวัฒนธรรมอัสสัม ปัจจุบันแม้บางครอบครัวไทอาหมยังคงเก็บรักษาเอกสารโบราณไว้ในบ้าน แต่หลายคน

กลับไม่สามารถอ่านภาษาไทดั้งเดิมได้อีกต่อไป ซึ่งสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีกระแสที่พยายามจะรื้อฟื้นความเป็นไทขึ้นในหมู่ชาวไทอาหม ทำให้ผู้คนเริ่มสนใจวัฒนธรรมไทดั้งเดิมของตนเอง และศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น เพื่อหาลักษณะร่วมของวัฒนธรรมไทด้วย ขบวนการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของไทอาหมที่กำลังเกิดขึ้นในรัฐอัสสัมในปัจจุบันนี้เป็นภาคปฏิบัติการของการปรับตัวของอุดมการณ์ความเป็นชาติพันธุ์ไท ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ ความพยายามที่จะฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม และการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทอาหมในอัสสัม ซึ่งเป็นรัฐที่ค่อนข้างโดดเดี่ยวจากไทเผ่าอื่นมานานพอสมควร เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาว่ามีรูปแบบ กลไก หรือปฏิบัติการใดบ้างในกระบวนการนิยามความหมายทางชาติพันธุ์ของความเป็นไทท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมฮินดู มีแนวทางการสร้าง พัฒนา คงรูป และปรับเปลี่ยนอย่างไรในระดับชุมชน รวมไปถึงการผลิตซ้ำสำนึกทางประวัติศาสตร์และความเป็นชุมชน หรือการผลิตใหม่ทางประเพณีในบริบททางสังคมวัฒนธรรมปัจจุบัน (ดำรงพล อินทร์จันทร์, 2545)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปของชาติพันธุ์ไทอาหม ตั้งแต่ความเป็นมา ความสำคัญ ไปจนถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการสะท้อนความสำคัญของการรักษาและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการส่งต่อความรู้และคุณค่าของชุมชนสู่รุ่น

ภูมิหลังชาติพันธุ์ไท

ท่ามกลางความแตกต่างกันของเชื้อชาติที่ถูกแบ่งด้วยเส้นกั้นพรมแดนรัฐชาติทำให้ชนชาติพันธุ์ไทหลาย ๆ กลุ่มถูกตัดขาดสายสัมพันธ์ระหว่างกัน ด้วยการเกิดขึ้นของประเทศชาติต่าง ๆ ในแถบอุษาคเนย์นี้เองที่ทำให้เกิดอุดมการณ์ความเป็นรัฐมากลบกลืนความเป็นเชื้อชาติไท แม้ว่ารัฐจะแบ่งแยกความเป็นชาติออกจากกัน แต่ความสัมพันธ์ของเชื้อชาติไทที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ ในแถบอุษาคเนย์นั้นกลับไม่สามารถแบ่งแยกความเชื่อและความเป็นไทได้ เพราะคนไทในทุกประเทศจะมีรากฐานของภาษาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน (ฐาปนีย์ เครือระยา, 2560)

หากยึดเส้นกั้นพรมแดนจากประเทศอินเดีย พม่า จีนตอนใต้ เวียดนาม กัมพูชา ไทย และมาเลเซีย จะพบว่ามีคนมากมายหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว หนึ่งในกลุ่มคนหลากชาติพันธุ์นั้น คือ ชาติพันธุ์ไท คนไทที่อาศัยอยู่ในดินแดนแวดล้อมด้วยภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกัน ทว่าอยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมร่วมกันบางประการ เช่น ภาษา ความเชื่อ แบบแผนการตั้งหลักแหล่ง และวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมข้าว

นักวิชาการหลากหลายสาขาได้พยายามจัดกลุ่มชนไทโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ หนังสือ Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia ของ Lebar และคณะ (1964) ซึ่งรวบรวมเรื่องราวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แบ่งกลุ่มคนที่พูดภาษาไทออกเป็น 6 กลุ่มตามลักษณะภาษาและภูมิศาสตร์ ดังนี้

1) กลุ่มตะวันตก ได้แก่ ไทอาหม ไทอ่ายตอน ไทพ่าเก ในรัฐอัสสัมของอินเดีย ไทคำตี่ที่อยู่ในรัฐอัสสัมและทางตอนเหนือของพม่า รวมถึงในประเทศจีนตอนใต้

2) กลุ่มใต้ คือ คนไทในประเทศไทยทั้งหมด

3) กลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง ได้แก่ คนไทในลุ่มแม่น้ำโขงตั้งแต่พม่าตอนล่าง ลาวตอนเหนือ และเวียดนามตอนเหนือ เช่น ไทเหนือ ไทลื้อ ไทเขิน ไทยวน

4) กลุ่มที่ราบสูงตอนกลาง ได้แก่ คนไทในเขตภูมิภาคตอนเหนือของลาว เวียดนามตอนเหนือ เช่น ไทชำเหนือ ไทพวน ผู้ไท

5) กลุ่มตะวันออก ได้แก่ กลุ่มคนไทในจีนและเวียดนามตอนเหนือ เช่น ไทย้อย อ้วง ไทนุง ไทโท้

6) กลุ่มไทกะได ได้แก่ กลุ่มคนไทที่อยู่บนเกาะไหหลำ ประเทศจีน

ในอีกด้านหนึ่ง การจัดกลุ่มภาษายังสามารถแบ่งได้ตามหลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ เช่น หลักการกระจายคำและเสียง ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง นักภาษาศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ คือ Li (1959) ซึ่งใช้เกณฑ์การกระจายคำศัพท์ ลักษณะเสียง และพัฒนาการของเสียงในการแบ่งกลุ่มภาษาไทยออกเป็น 3 กลุ่มหลักตามถิ่นที่อยู่ ได้แก่

(1) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่น ภาษาไทยสยาม ลาวลื้อ และอาหม

(2) กลุ่มกลาง เช่น ภาษาโท้นุง และ Lung-Chow

(3) กลุ่มเหนือ เช่น Wu-ming, Ch’ien-chiang, His-Lin และ Po-ai

การจัดกลุ่มชนชาติไทยังมีการแบ่งแยกย่อย เช่น การแยกชนชาติไทออกเป็นกลุ่ม “ได” และ “ไท” โดยนักภาษาศาสตร์ได้จัดกลุ่มภาษาในตระกูลไทออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มไต และกลุ่มไท กลุ่มไตประกอบด้วยคนที่พูดภาษาตระกูลนี้ในประเทศจีน เวียดนาม ลาวตอนเหนือ ไทยตอนเหนือ รัฐฉานในพม่า และรัฐอัสสัมในอินเดีย ส่วนกลุ่มไทหมายถึงคนที่พูดภาษาในประเทศไทยและลาว การตั้งถิ่นฐานของคนไทตามลุ่มน้ำ โดยกลุ่ม “ได” คือ กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขง ครอบคลุมถึงลุ่มน้ำสาละวินและอิระวดีตอนบน ส่วนกลุ่ม “ไท” หมายถึง กลุ่มที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงตั้งแต่ลาวเข้าไปในลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแคว่ในเวียดนาม (เรืองเดช ปันเขื่อนขัติย์, 2531)

ชาวไทอาหมจัดอยู่ในกลุ่มตะวันตก โดยสามารถพบได้ในรัฐอัสสัมของอินเดีย เช่นเดียวกับชาวไทคำตี่ที่กระจายตัวอยู่ในรัฐอัสสัม ทางตอนเหนือของพม่า และพื้นที่ทางตอนใต้ของจีน ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มชนดังกล่าวจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

ชาติพันธุ์ไทอาหม

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ชาติพันธุ์” สิ่งที่ปรากฏในจิตสำนึกของผู้วิจัยมักเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคม ภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์มักถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยที่ขาดพลังอำนาจในการจัดการตนเอง เนื่องจากถิ่นที่อยู่อาศัยห่างไกล เช่น ในพื้นที่ป่าหรือภูเขาสูง ซึ่งมีความยากลำบากในการคมนาคม รวมถึงข้อจำกัดด้านการจัดการศึกษา การเข้าถึงบริการสุขภาพ และสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเผชิญกับการสูญเสียอัตลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิม (นภาพร อัศวะรังสีกุล อ้างถึงใน เจษฎา เนตะวงศ์, 2564) สำหรับชาติพันธุ์ไทอาหม ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และสามารถอธิบายได้ ดังนี้

เรื่องราวของคนไทยในรัฐอัสสัมของอินเดีย จากงานศึกษาค้นคว้าชิ้นแรก ๆ ว่าด้วยคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ดังเช่น พระยาประชากิจกรจักร์ (แช่ม บุนนาค) ได้จัดให้กลุ่มคนไทยในรัฐอัสสัม (อาซัม) เป็นส่วนหนึ่งของ “ไทยหลวง” ซึ่งหมายถึง “ไทยใหญ่” หรือ “เงี้ยว” หรือ “ชาน” ต่อมากรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ (ยศขณะนั้น) ได้อธิบายไว้ในปี พ.ศ. 2456 ในคราวที่เรียบเรียงหนังสือ “พงศาวดารไทยใหญ่” ว่า “ไทยใหญ่หรือเงี้ยวที่เรียกตัวเองว่า ไทยหลวงหรือไทยคำตี่ เป็นต้น แต่ฝรั่งเรียกตามพม่าว่า ชาน (Shan) ก็เป็นไทยจำพวกหนึ่ง” ภายหลังคนไทยกลุ่มนี้ได้ยกไปตั้งถิ่นฐานในที่ต่าง ๆ รวมถึง “เมืองเวสาลีหลวงหรืออาซัม” ท่านย้ำให้เห็นว่าคนไทยเหล่านี้ “ก็เป็นมนุษย์ชาติไทย ร่วมชาติกับไทยเราชาวสยามมาแต่ครั้งดึกดำบรรพ์... เป็นชาติไทยด้วยกัน ร่วมสายโลหิตปฐมางกูรมูลชาติอันเดียวกัน น่าไทยเราจะรู้เรื่องราวเค้าเงื่อนของชาติประยูรญาติไทยด้วยกันไว้” (กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, 2505)

เมื่อกล่าวถึงชนชาติไทกลุ่มต่าง ๆ เช่น ไทอาหม พ่าเก อ่ายตอน คำตี่ ตุรุง และคำยัง อาจเป็นชื่อที่คนไทยโดยทั่วไปไม่คุ้นเคยนัก เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐอัสสัมของประเทศอินเดีย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจ คือ กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้โดยเฉพาะไทอาหมและอีกบางกลุ่มยังคงรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดมาตั้งแต่ต้นตระกูลไทได้อย่างน่าชื่นชม ทั้งในด้านภาษา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต ซึ่งมีหลายแง่มุมที่สะท้อนความคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของคนไทยในปัจจุบัน

เรื่องราวของชาวไทอาหม

ชาวไทอาหม เดิมทีเป็นคนไทที่อพยพมาจากอาณาจักรเมาหลวงทางตอนใต้ของจีน โดยข้ามเทือกเขาปาดไก่ มาอยู่บริเวณแม่น้ำดาวผี ซึ่งปัจจุบัน คือ แม่น้ำพรหมบุตรในประเทศอินเดีย จากนั้นได้สร้างเมืองและมีเจ้าหลวง เสือก่าฟ้าเป็นกษัตริย์องค์แรก ทั้งนี้ หนังสือประวัติศาสตร์ไทอาหมระบุว่า เจ้าหลวงเสือก่าฟ้ามีชีวิตอยู่เมื่อราว 700 ปีก่อน ซึ่งตรงกับช่วงสมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งยุคสุโขทัยของไทย

บุณยสฤษฎ์ อเนกสุข (2557) ได้อธิบายเพิ่มเติมผ่านเว็บไซต์ ThaiPR.net ว่า ชาวไทอาหมมีระบอบกษัตริย์เป็นผู้ปกครองมาโดยตลอด และเคยต่อสู้กับชาวอินเดีย อาณาจักรโมกุล และพม่า จนกระทั่งในยุคอาณานิคมเมื่อกว่า 200 ปีก่อน รัฐอัสสัมต้องพ่ายแพ้ต่ออังกฤษ ส่งผลให้อังกฤษผนวกรัฐอัสสัมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดีย การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้นำมาซึ่งระบบการปกครองแบบ "Indianization" ซึ่งเป็นกระบวนการหลอมรวมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐอินเดีย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แม้ชาวไทอาหมจะอยู่ภายใต้การปกครองของอินเดียโดยสมบูรณ์ แต่พวกเขากลับมิได้รู้สึกว่าตนเองเป็นชาวอินเดียอย่างแท้จริง แม้ว่าบางลักษณะ เช่น รูปร่างหน้าตา จะคล้ายคลึงกับชาวอินเดีย แต่พวกเขายังคงยึดถือวัฒนธรรมและประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตระกูลไท เช่น พิธีฮิกคอน (พิธีเรียกขวัญ) และพิธีแม่ด้ำแม่ผี (พิธีบูชาบรรพบุรุษ) โดยคำว่า “แม่ด้ำ” และ “ผี” ที่ใช้ในบริบทของชาวไทอาหม สะท้อนถึงรากเหง้าทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มตระกูลไทอย่างชัดเจน

การรื้อฟื้นอัตลักษณ์

ด้วยความรู้สึกชาตินิยม ชาวไทอาหมจึงมีกระบวนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ของตน โดยจัดตั้งองค์กร เช่น บันออก พับลิก เมืองไต หรือสมาคมวรรณกรรมไทตะวันออก เพื่ออนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรม รวมถึงฟื้นฟูวรรณกรรม พิธีกรรม และภาษาไท อย่างไรก็ดี แม้ไทอาหมและคนไทยจะมีต้นตระกูลเดียวกัน ภาษาพูดที่คล้ายคลึงกันของทั้งสองกลุ่มก็มีการพัฒนาแตกต่างกัน ภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาจีน สันสกฤต และเขมร จึงอาจทำให้เกิดความกังวลว่าการสอนภาษาไทยโดยคนไทยในกระบวนการรื้อฟื้นภาษาไทอาหมจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมหรือไม่

ร่องรอยทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลือ

ชาวไทอาหมยังมีร่องรอยของวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับไทย เช่น เครื่องดื่มที่เรียกว่า “ลุกลาว” (LUK LAO) (เหล้าที่หมักจากข้าวเหนียว) ซึ่งเป็นเหล้าหมักจากข้าวเหนียว คล้ายเหล้าอุหรือสาโทของไทย อีกทั้งยังมีงานบุญ “ปอยแม่ด้ำแม่ผี” ซึ่งคล้ายกับงานปอยส่างลองของชาวแม่ฮ่องสอน ชาวไทอาหมยังมีลักษณะพิเศษที่คล้ายกับคนไทย คือ การต้อนรับขับสู้ โดยเมื่อมีแขกมาเยี่ยม พวกเขาจะพาลงชุมชนแวะเยี่ยมบ้านญาติทุกหลังพร้อมการต้อนรับด้วยไมตรีจิต ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาวอินเดียอย่างเด่นชัด ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความพยายามของชาวไทอาหมในการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในบริบททางประวัติศาสตร์และสังคม (ThaiPR.net, 2557)

การล่มสลายของอำนาจปกครองภายใต้ราชสำนักอาหมช่วงต้น ๆ คริสต์ศตวรรษน่าจะเกิดจากเงื่อนไขความระส่ำระสายอันเป็นผลจากความขัดแย้งแย่งชิงอำนาจการปกครองภายในกลุ่มชนชั้นนำในราชสำนักอาหมและสงครามขยายอำนาจของพม่าเข้าสู่ลุ่มน้ำพรหมบุตร ท้ายที่สุดกองทัพอังกฤษซึ่งตั้งมั่นอยู่เขตตอนใต้ของอินเดียก็เข้าสู่สมรภูมิเผชิญหน้ากับกองทัพพม่าอันนำไปสู่ข้อตกลงในสนธิสัญญายานดาโบ (Treaty of Yandaboo) ระหว่างกษัตริย์อังวะกับรัฐบาลอังกฤษในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1826 ซึ่งถือเสมือนว่าดินแดนอัสสัมได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ (Gait, 1997)

ภาษาอาหม : เหลืออยู่เพียงใบลาน

“แม้จะพบว่าในเวลาต่อมา ภาษาไท (อาหม) และวัฒนธรรมไท (อาหม) ค่อย ๆ ถูกกลืนกลายด้วยภาษาและวัฒนธรรมอัสสัมแทน คนไทอาหมในปัจจุบันแม้จะมีเอกสารโบราณอยู่ที่บ้าน ก็อ่านภาษาไทไม่ออกเสียแล้ว... ในปัจจุบันมีกระแสที่พยายามจะรื้อฟื้นความเป็นไทขึ้นในหมู่ชาวไทอาหม ผู้คนใคร่รู้วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองและสนใจศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น ๆ เพื่อหาลักษณะร่วมของวัฒนธรรมไทด้วย” (ศิราพร ณ ถลาง, 2545)

ปัจจุบัน ชาวไทอาหมใช้ภาษาอัสสัม (Assamese) ซึ่งเป็นภาษาในกลุ่มอินโด-อารยัน (Indo-Aryan language) และเป็นภาษาราชการของรัฐอัสสัม ทว่าในอดีตภาษาพูดของชาวไทอาหมมีความคล้ายคลึงกับภาษาอื่น ๆ ในกลุ่มไท-ไตอย่างมาก หลายคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ข้าว น้ำ กิน ปลา หมู ไก่ เหล้า ไป มา มะเขือ ผักกูด รวมถึงคำที่สะท้อนฐานันดรศักดิ์ เช่น เจ้าขุน (Chao Khun) หรือเจ้าฟ้า (Chao Pha) ซึ่งใช้เพื่อแสดงความเป็นเชื้อพระวงศ์ของอาหมในอดีต การเปลี่ยนแปลงทางภาษาเริ่มปรากฏชัดเจนในช่วงที่ราชวงศ์อาหมยอมรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดียในปลายพุทธศตวรรษที่ 17 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 18 ทั้งใน

ด้านศาสนาและภาษา ส่งผลให้ชาวไทอาหมในปัจจุบันส่วนใหญ่เปลี่ยนมานับถือศาสนาฮินดู และใช้ภาษาอัสสัมในชีวิตประจำวัน (บุณยสฤษฎ์ อเนกสุข, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้น คนไทยในรัฐอัสสัม เช่น ไทอาหม และไทผาเก มีรากเหง้ามาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพจากจีนตอนใต้มายังลุ่มแม่น้ำพรหมบุตรในอินเดีย พวกเขายังคงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทไว้หลายด้าน เช่น พิธีกรรม วัฒนธรรม และภาษาที่คล้ายคลึงกับคนไทยในประเทศไทย แม้จะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียและภาษาอัสสัมในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ความพยายามในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ของชาวไทอาหมก็ยังคงดำเนินต่อไป โดยมีการจัดตั้งองค์กรและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ภาษาไทอาหมดั้งเดิมได้ค่อย ๆ สูญหายไป และปัจจุบันชาวไทอาหมส่วนใหญ่ใช้ภาษาอัสสัม การศึกษาและการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงรากเหง้าและอัตลักษณ์ของตนเอง

ความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณี

ดนัย ไชยโยธา (2546) ได้อธิบายความหมายของความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีว่า ความคิด ความเชื่อ การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต และระเบียบแบบแผนที่ปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ ล้วนเป็นลักษณะสำคัญของประเพณี ซึ่งได้รับการปฏิบัติและเชื่อถือมายาวนานจนกลายเป็นแบบแผนของความคิดหรือการกระทำที่สืบทอดกันมาและยังคงมีอิทธิพลในปัจจุบัน โดยได้รับการยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่ สิ่งที่ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนกลายเป็นความเคยชิน จะกลายเป็นนิสัย และเมื่อการกระทำเหล่านั้นมีความคล้ายคลึงกันในกลุ่มคนส่วนใหญ่ จะถูกเรียกว่า “ประเพณี” หรือ “นิสัยสังคม”

ปัจจุบันแม้ว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะนำพาโลกก้าวเข้าสู่การสื่อสารในยุคไร้พรมแดน แต่ความเชื่อเรื่องผีและอำนาจเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่มิได้สูญหายไปจากสังคม ในทางกลับกันยิ่งเทคโนโลยีเจริญมากขึ้นเท่าใดก็จะถูกนำมาเป็น “ช่องทาง” เพื่อ “ผลิตซ้ำ” ความเชื่อมากเท่านั้น (คมกฤช อุ่ยเต็กเค่ง, 2560)

สำหรับความเชื่อของชาวไทอาหมก็มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งอำนาจนี้จะได้รับการบูชาและเซ่นสรวงด้วยสิ่งต่าง ๆ เช่น สัตว์ปีก เป็ด วัว ควาย และในบางกรณีก็ใช้สุนัขเป็นเครื่องเซ่นบูชา

Phukan (1984) ได้เสนอรายชื่อของบรรดาเทวดาและภูตผีที่ชาวไทอาหมนับถือสืบทอดกันมาอยู่จนถึงช่วงสุดท้ายของการปกครองตนเองในลุ่มแม่น้ำพรหมบุตร จากหลักฐานทางวรรณกรรมในภาษาไทอาหมจำนวนมาก มีหนังสือทางศาสนาเกี่ยวข้องกับจักรวาลทัศน์ของชาวไทอาหม ความเชื่อในเทพต่าง ๆ การปกครองและพิธีกรรมในการเซ่นสรวงบูชาเทพเจ้าและภูตผี รวมทั้งเวทมนตร์คาถา เรื่องราวทางโลก เช่น พงศาวดาร

และการสืบสันตติวงศ์ นอกจากนี้ยังได้นำจารึกตำนานและพงศาวดารต่าง ๆ ที่เขียนโดยผู้ปกครองชาวไทอาหมมาศึกษาเพิ่มเติมอีกด้วย ข้อมูลที่ได้รวบรวมทั้งหมดนี้สนับสนุนการสังเกตการณ์พิธีกรรมต่าง ๆ ที่ยังปฏิบัติกันอยู่ในหมู่ผู้ประกอบพิธีกรรมชาวไทอาหม

อำนาจเหนือธรรมชาติตามความเชื่อของไทอาหม อาจแบ่งตามลำดับความสำคัญออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ **บรรดาเทพเจ้าในจักรวาล** ซึ่งเป็นเทพที่มีความเก่าแก่มากที่สุด และมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างโลก **เทวดาทั้งหลายที่เชื่อว่าประทับอยู่บนสวรรค์หรือบนท้องฟ้า** รวมทั้งเทพอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงมา **บรรดาภูตผี** บางพวกอาจเป็นผีที่เป็นเทพรักษ์ **บรรดาเทพหรือผีประชาชนกลุ่มอื่น** เช่น ของกลุ่มชนที่มีชัยชนะเหนือชาวไทอาหมที่กษัตริย์ชาวไทอาหมได้ทรงนำเข้ามาผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมด้วย

ดำรงพล อินทร์จันทร์ (2561) ได้ระบุว่า ภายใต้บริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทอาหมได้แสดงอัตลักษณ์และพรมแดนชาติพันธุ์ตามแนวคิดการธำรงชาติพันธุ์ โดยชี้ให้เห็นว่าการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ชาติพันธุ์จำเป็นต้องพิจารณาความคิดและจิตสำนึกของคนในกลุ่มนั้น ๆ เพื่อดูว่าลักษณะทางวัฒนธรรมใดมีความหมายต่อความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของพวกเขา แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะมีแบบแผนวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกันจากการปรับตัวกับสภาพแวดล้อม แต่ต่างฝ่ายก็ยังแยกแยะว่าตนไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การพิจารณากลุ่มชาติพันธุ์จึงเน้นกระบวนการระบุและแสดงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของไทอาหมจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความแตกต่างเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น กล่าวคือ อัตลักษณ์ของพวกเขามีทั้งลักษณะที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า และที่เกิดจากการสร้างความแตกต่างผ่านการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ การขีดเส้นแบ่งเช่นนี้ทำให้ไทอาหมสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง โดยดึงประเพณีดั้งเดิมมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

บทบาทของประเพณีดั้งเดิมไทอาหมได้เผยแพร่สู่สาธารณะและบูรณาการเข้ากับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมวัฒนธรรมของผู้นำและปัญญาชนไทอาหมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมไทอาหมจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนชาติพันธุ์ และถูกมองเป็นสิ่งมีชีวิตทางวัฒนธรรม (Cultural being) หรือหมุดหมายทางวัฒนธรรม (Cultural marker) ในบริบทของวัฒนธรรมบริโภค สิ่งเหล่านี้ยิ่งทรงพลังมากขึ้นเมื่อวัฒนธรรมถูกเปลี่ยนให้เป็นวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์ที่จับต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ การฟื้นฟู หรือการเผยแพร่โฆษณา เมื่อพิจารณาผ่านมุมมองเสรีนิยมใหม่ การยอมรับวัฒนธรรมอื่นในรัฐชาติกลายเป็นเรื่องทางการเมืองที่มุ่งสู่ความเป็นชาติ โดยรับรู้ถึงการมีอยู่ของ “วัฒนธรรมอื่น” ภายใต้บรรทัดฐานความเป็นชาติและพลเมือง ซึ่งเป็นการนำวัฒนธรรมของคนส่วนน้อยมาควบคุมภายใต้กฎของวัฒนธรรมคนส่วนใหญ่ ภายใต้การเมือง

แบบนี้วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยถูกทำให้เป็นสัญลักษณ์และกลายเป็นส่วนเติมเต็มให้กับวัฒนธรรมชาติ ทั้งนี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดสังคมเปิดที่ให้ปัจเจกชนมีเสรีภาพในการคิดและแสดงออกเพื่อตอบสนองชีวิตที่เป็นสุข

แนวคิดดังกล่าวส่งเสริมให้ปัจเจกชนแสดงตัวตนและเรียกร้องสิทธิของตนเอง จนเกิดสังคมที่เน้นย้ำถึงความต้องการส่วนบุคคล โฉมหน้าที่ทับซ้อนกันของลัทธิเสรีนิยมใหม่จึงสะท้อนถึงเสรีภาพที่เชื่อมั่นในปัญญาและความก้าวหน้าผ่านทุนและประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นโฉมหน้าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แสดงออกถึงตัวตนและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของตนเอง

ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย มีรากฐานมาจากความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยเทพเจ้าและภูตผีได้รับการบูชาผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ ข้อมูลจากวรรณกรรมและจารึกของชาวไทอาหมสนับสนุนการสืบทอดความเชื่อดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการบันทึกประวัติศาสตร์และเวทมนตร์คาถา นอกจากนี้ การพิจารณาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของไทอาหมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์นี้มีการสร้างความแตกต่างผ่านการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ พร้อมทั้งดึงประเพณีดั้งเดิมมาปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ในบริบทของโลกสมัยใหม่ วัฒนธรรมไทอาหมกลายเป็นทั้งสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและทรัพยากรเพื่อการอนุรักษ์หรือฟื้นฟู

มุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวไทอาหม

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้เข้าสู่สังคมจากทุกทิศทาง ซึ่งทุกคนสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ความหลากหลายของเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมถูกถ่ายทอดถึงกันอย่างรวดเร็ว ทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมระดับชาติ และวัฒนธรรมระดับนานาชาติ จนในที่สุดกลายเป็นพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) (สิทธิโชค ปาณะศรี และคณะ, 2561) มุมมองของชาวไทอาหมก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

กรณีที่ 1 จากการศึกษาบทความวิชาการเรื่อง ความเป็นไทของชาวไทอาหม : เรื่องเล่าจากอินเดียอีสาน โดย บุณยสฤษฎ์ อเนกสุข (2555) พบว่า ชาวไทอาหมถือว่าตนเองเป็นคน “ไท” กลุ่มหนึ่งที่มีรากฐานทางวัฒนธรรม “ไท” ไม่แตกต่างจากคนไทกลุ่มอื่น ปัจจุบันชาวไทอาหมถูกรวมกลืนวัฒนธรรมหลายด้านกับวัฒนธรรมอินเดีย บทความนี้จึงมีเจตจำนงเพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางวัฒนธรรมในฐานะภาพสะท้อนความเป็นชาวไทอาหมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ นับตั้งแต่เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าถึงเจ้าหลวงเสือก่าฟ้าในฐานะวีรบุรุษของชาวไทอาหมช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 ความเป็นไททางด้านภาษา ซึ่งแม้ชาวไทอาหมในปัจจุบันจะไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาตระกูลไทได้ แต่ยังคงพบรากศัพท์ภาษาไทจากการใช้สรรพนามและการเรียกอาหารและข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ความเป็นไทด้านอาหารที่นิยมบริโภคข้าวเหนียว หมู และลุกลาว ความเป็นไท

ด้านการทอผ้าไหมมุกา ความเป็นไทด้านความเชื่อ รวมถึงประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับหมอโหลง การเรียกขวัญ แม่ด้ำแม่ผี พระตราอลอง และประเพณีบิฮู ความเป็นไทที่มาจากการบอกเล่าเรื่องราวผ่านด้านสถาปัตยกรรมพระราชวังของเจ้าหลวงอาหม และการบอกเล่าเรื่องราวของจุ้มแสง ซึ่งเป็นเทพารักษ์และตราแผ่นดินของชาวไทอาหม

หากพิจารณากลุ่มชาติพันธุ์อาหมอย่างลึกซึ้ง พบว่าแม้ชาวไทอาหมจะถูกมองเป็นคนอื่นในสายตาของรัฐบาลอินเดีย แต่พวกเขายังคงมีอิทธิพลมากกว่าคนไทหลายกลุ่มในรัฐอัสสัมที่มีจำนวนลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว แม้ชาวไทอาหมจะกลายเป็นชนกลุ่มน้อยไปตามกระบวนการ แต่พวกเขาก็ยังคงมีความพยายามในการฟื้นฟูและสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาใหม่ และรวมถึงการจัดตั้งแนวร่วมสมาพันธ์กู้ชาติแห่งอัสสัม (The United Liberation Front of Assam: ULFA) ซึ่งผู้นำของการเคลื่อนไหวนี้เองก็เป็นชาวไทอาหม ขณะเดียวกันตัวตนทางวัฒนธรรมของไทยก็ไม่ได้หลุดพ้นจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ ซึ่งปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น K-POP หรือ J-POP ก็มีผลกระทบอย่างมากต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย

กรณีที่ 2 การเดินทางไปอัสสัมครั้งแรกของศาสตราจารย์พิเศษ ดร.คุณบรรจบ พันธุเมธา ในปี พ.ศ. 2498 ซึ่งถูกบันทึกไว้ในหนังสือ กาเลหม่านไต แสดงให้เห็นว่าการเดินทางครั้งนี้เริ่มต้นโดยที่ท่านไม่ได้เตรียมตัวอย่างครบถ้วน และต้องจัดการต่าง ๆ ระหว่างการเดินทาง เมื่อท่านไปถึงแต่ละสถานที่ ท่านได้พบปะกับผู้คนหลากหลาย ซึ่งทำให้ได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับสถานที่ เช่น การค้นพบว่ามีคนไทยอาศัยอยู่ที่ใด พูดภาษาอะไร และได้เรียนรู้สิ่งที่อาจเป็นประโยชน์ในการเดินทางครั้งถัดไป ท่านมีความรู้ด้านภาษาถิ่นบางส่วน แต่เนื่องจากความแตกต่างทางภาษาจึงไม่สามารถนำมาใช้ได้เต็มที่ การแปลและถ่ายทอดข้อมูลจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั้นมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเสียงในภาษา หากท่านไม่ได้ศึกษาภาษาคำตีในถิ่นคำตีโหลง รัฐกะฉิน ประเทศพม่า หรือภาษาไตเมาในรัฐชานมา ท่านอาจไม่สามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาคำตีและภาษาเก่า รวมทั้งความคล้ายคลึงระหว่างภาษาพ่าเกกับภาษาไตเมาได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อท่านกลับไปที่อัสสัมในครั้งถัดมา ท่านสามารถสื่อสารด้วยภาษาไตเมากับคนท้องถิ่นได้โดยไม่ต้องพึ่งภาษาอังกฤษเลย แม้ว่าท่านจะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำที่บันทึกไว้ว่ามาจากภาษาคำตีหรือภาษาอื่น ๆ ก็ยังคงเป็นเรื่องที่ยากจะระบุให้ถูกต้อง ท่านไม่ได้แก้ไขข้อมูลเหล่านี้ เพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าการศึกษาภาษานั้นไม่สามารถทำสำเร็จในครั้งเดียวหรือในระยะเวลาอันสั้นโดยไม่เกิดข้อผิดพลาด และถึงแม้จะเรียนรู้ภาษาจนเข้าใจลึกซึ้งแล้วก็ยังมีโอกาสผิดพลาดได้เสมอ ท่านจึงเลือกที่จะไม่เขียนเรื่องนี้เป็นตำราทางภาษา แต่เขียนเพื่อเติมเต็มความอยากรู้ของผู้ที่สนใจ (บรรจบ พันธุเมธา, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า มนุษย์เรามีความคล้ายคลึงกันอยู่หลายประการ เช่น ต่างมีความต้องการ มีความรู้สึก มีอารมณ์ แต่ในขณะเดียวกันบุคคลแต่ละคนก็มีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ ได้หลายประการ เช่น มีรูปร่างต่างกัน มีสีของตา สีของผมต่างกัน บางคนมีความฉลาด บางคนโง่เขลา แม้แต่คู่แฝดยังมีความแตกต่างกัน เช่น แตกต่างกันในความคิดและอารมณ์ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีผู้ใดจะมีความเหมือนกันไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง มนุษย์ทุกคนในโลกนี้จึงมีความแตกต่างกัน ทั้งทางร่างกายและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน และความแตกต่างของมนุษย์จึงเป็นเรื่องที่บุคคลควรเข้าใจและศึกษา (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

ทั้งสองกรณียังแสดงให้เห็นถึงความท้าทายในการรักษาอัตลักษณ์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการเชื่อมโยงกับโลกภายนอก การที่ชาวไทอาหมยังคงใช้ภาษาท้องถิ่นในบางกรณี เช่น การใช้คำจากภาษาไท ในขณะเดียวกันก็พยายามฟื้นฟูความเป็นไทในภายหลัง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยแม้ในสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย ส่วนการเดินทางของ ดร. คุณบรรจบ ที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคจากความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม สะท้อนถึงการต้องใช้เวลาในการศึกษาภาษาและประสบการณ์จริงเพื่อทำความเข้าใจความแตกต่าง ทั้งสองกรณีแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการฟื้นฟูและรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในสังคมที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการเมือง และการเรียนรู้ที่จะปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

เมื่อพิจารณาถึงความตระหนักร่วมกันว่า งานค้นคว้าด้านภาษาและประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติชนชาติไทยจะประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีการพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มคนไทยหลากหลายเผ่าพันธุ์ การเดินทางเพื่อสัมผัสถิ่นฐานเดิมของบรรพบุรุษไทยในอัสสัมจึงนับเป็นประสบการณ์ที่ทั้งน่าตื่นเต้นและสร้างความประทับใจอย่างลึกซึ้ง (บรรจบ พันธุเมธา, 2526)

มุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวไทอาหมสะท้อนผ่านการพยายามรักษาและฟื้นฟูอัตลักษณ์ความเป็นไท แม้จะถูกรวมกลืนกับวัฒนธรรมอินเดียในหลายด้าน ปัจจุบันชาวไทอาหมยังคงแสดงร่องรอยของวัฒนธรรม เช่น การใช้คำจากภาษาไทในชีวิตประจำวัน การบริโภคอาหาร และการรักษาประเพณี ดังนั้นการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมยังปรากฏในความพยายามรวมตัวทางการเมืองและสังคมของชาวไทอาหมท่ามกลางสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ชาวไทอาหมยังคงมองตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มไท แม้จะเผชิญข้อจำกัดจากการถูกมองเป็นชนกลุ่มน้อยในอินเดีย สะท้อนถึงความสำคัญของการปรับตัวเพื่อรักษาอัตลักษณ์ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

บริบทในปัจจุบัน

การเติบโตและพัฒนาการทางการศึกษาของกลุ่มคนไทในประเทศอินเดีย ซึ่งนักวิชาการจากประเทศไทยได้ให้ความสนใจปรากฏในงานศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกลุ่มคนไทมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2440 เป็นต้นมา โดยเริ่มต้นจากการศึกษาเรื่องราวของกลุ่มคนไทอาหม ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานในดินแดนรัฐอัสสัม และมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่ม “ไทใหญ่” ผ่านประวัติศาสตร์ร่วมกันตั้งแต่ยุคอาณาจักรโบราณบริเวณลุ่มน้ำมาว ก่อนที่จะขยายเข้าสู่แคว้นอัสสัม และก่อตั้งรัฐไทอาหมขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำพรหมบุตรของอินเดีย

จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในระยะหลัง พบว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศอินเดียอีกหลายกลุ่ม โดยทั่วไปยอมรับกันว่า มีอยู่ 6 กลุ่มหลัก ได้แก่ ไทอาหม พ่าเก อ่ายตอน คำตี่ ตุรุง และคำยัง เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มิได้ตั้งถิ่นฐานเฉพาะในรัฐอัสสัมเท่านั้น หากแต่ยังกระจายตัวอยู่ในรัฐสำคัญอื่น ๆ ของอินเดีย เช่น รัฐอรุณาจลประเทศ กลุ่มไทอาหมยังคงเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจในการศึกษามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทอื่น ๆ ในรัฐอัสสัม ทั้งนี้เนื่องจากไทอาหมมีความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์กับพื้นที่ดังกล่าวมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังสามารถจัดตั้งหน่วยการปกครองที่มีความมั่นคงเป็นระบบรัฐ และมีเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น “อาหมบุราณจี” ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่ายิ่งต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จึงทำให้ไทอาหมเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (พิเชฐ สายพันธุ์, 2561)

นอกจากนี้ แนวทางการฟื้นฟูภาษาอาหม อีกแนวทางหนึ่งที่ชาวไทอาหมใช้ในการฟื้นฟูภาษาของตน คือ การแสดงความสนใจเรียนรู้ภาษาไทยในประเทศไทย รวมถึงการขอความช่วยเหลือจากคนไทยให้ไปสอนภาษาไทยแก่ชาวไทอาหมในรัฐอัสสัม อย่างไรก็ตาม ความพยายามนี้เกิดขึ้นเพียงในบางช่วงเวลาและยังขาดความต่อเนื่อง แม้ว่าคำศัพท์ระหว่างภาษาอาหมและภาษาไทยจะมีความคล้ายคลึงกันในบางส่วน แต่โครงสร้างภาษาและรายละเอียดด้านภาษาก็ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จากการศึกษาปฏิบัติการในการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมไทอาหม พบว่า ความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทอาหมให้ปรากฏในระดับสาธารณะเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน ทั้งในขั้นตอนการต่อรอง การใช้ เลือกสรร นิยาม ผลิตซ้ำความหมายเพื่อขีดเส้นแบ่งความเหมือน-ต่างระหว่างไทอาหมกับไม่ใช่ไทอาหม ผ่านเครื่องมือและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากอดีตมาใช้สอดรับกับภาวะปัจจุบันหลายประการ ได้แก่ อาหม-บุราณจี การเชิดชูวีรบุรุษของชาวไทอาหม โรงเรียนสอนภาษาไท นิยามความเป็นไทในโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ไท เวทีสาธารณะ และตราสัญลักษณ์ ความพยายามเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อประกาศตัวตนทางวัฒนธรรมด้วยการผลิตซ้ำอดีตที่ผ่านการคัดสรร จัดวางตำแหน่งแห่งที่ การตอบโต้ทางสัญลักษณ์ และการต่อรองทางการเมือง หากพื้นที่ในการประกาศ

ตัวตนของคนไทอาหมนั้นก็ไม่ได้ขีดวงจำกัดขอบเขตเพียงกลุ่มของตนเองเท่านั้น ยังเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มอีกด้วย (ดำรงพล อินทร์จันทร์, 2545)

เมื่อปีการศึกษา 2555 สมาคมวรรณกรรมไทยตะวันออกและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณยสฤษฎ์ อเนกสุข ในนามคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือด้านการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาทางภาษาไทยและการวิจัยทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในปีการศึกษา 2555 มีนักศึกษาชาวไทอาหมเข้ามาเรียนในสาขาการท่องเที่ยวและภาษาไทย จำนวน 2 คน และมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 1 คน

สุมิตร ปิติพัฒน์ และดำรงพล อินทร์จันทร์ (2545) ได้กล่าวว่า ในอดีต ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย นอกจากจะเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางจิตใจแล้ว ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทอาหมให้ปรากฏอย่างเด่นชัดในปัจจุบัน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2549) ได้นำเสนอความคิดเห็นในปาฐกถาชุด “สิรินธร” ครั้งที่ 21 เรื่อง ประวัติศาสตร์สังคมกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไท โดยสรุปได้ว่า ชาวไทอาหมได้ก่อตั้งอาณาจักรในมลรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-24 มีระบบความเชื่อดั้งเดิมที่เน้นการบูชาฟ้าและธรรมชาติ พิธีกรรมสำคัญเกี่ยวข้องกับ “ฟ้าหลวง” และการบูชาบรรพบุรุษ ระบบเศรษฐกิจมุ่งเน้นเกษตรกรรม ในขณะที่การปกครองเริ่มจากชุมชนบุพกาลจนพัฒนาเป็นระบบศักดินาโดยมี “เจ้าฟ้า” เป็นศูนย์กลาง อิทธิพลของศาสนาฮินดูเริ่มเข้ามามีบทบาทในภายหลังแต่พิธีกรรมดั้งเดิมยังคงอยู่ แม้ว่าภาษาไทในปัจจุบันจะถูกใช้เฉพาะในพิธีกรรมเท่านั้น ชาวไทอาหมยังคงพยายามรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ดั้งเดิมของตนไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้น การมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวไทอาหม จึงเป็นกุญแจสำคัญในการเปิดมุมมอง ปลูกจิตสำนึก และสร้างทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาประเทศชาติ ประชาคม และชุมชน โดยการย้อนกลับไปมองเห็นภูมิปัญญาพื้นฐานที่เป็นรากเหง้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยเกาะเกี่ยวประชาคมและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข พร้อมทั้งส่งเสริมจิตสำนึกและความเป็นเจ้าของในชุมชนมากกว่าการมองตนเองในฐานะผู้กอบโกยผลประโยชน์ หรือการขายทรัพยากรและคุณค่าของชุมชนเพียงเพื่อเงินตราและความสุขส่วนตน ทั้งนี้ ชาวไทอาหมในปัจจุบันถือเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่าชาวไทกลุ่มอื่นที่อพยพมายังรัฐอัสสัม โดยในปี ค.ศ. 1990 ชาวไทอาหมมีประชากรราว 2 ล้านคนในรัฐอัสสัมและรัฐอรุณาจัลประเทศ อีกทั้งยังมีชาวอัสสัมราว 8 ล้านคน ที่อ้างว่ามีบรรพบุรุษหรือสืบเชื้อสายมาจากชาวไทอาหม

อาจกล่าวโดยสรุป ในปัจจุบันการศึกษาและการฟื้นฟูวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะชาวไทอาหมในรัฐอัสสัม ยังคงเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการอย่างต่อเนื่อง แม้ชาวไทอาหมจะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่พวกเขายังคงมุ่งมั่นที่จะรักษาอัตลักษณ์ของตนผ่านการอนุรักษ์ภาษา วัฒนธรรม และพิธีกรรมดั้งเดิม ขณะเดียวกัน การสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์และการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมยังสะท้อนถึงบทบาทของภูมิปัญญาในการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคม การนำบทเรียนจากกระบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวไทอาหมมาเป็นแนวทางอาจช่วยให้สังคมร่วมสมัยเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม และสนับสนุนการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมกับการปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อชาติพันธุ์ไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวจากการถูกมองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลอมรวมเข้ากับสังคมอินเดีย สู่การยืนยันและฟื้นฟูอัตลักษณ์ความเป็นไทอย่างมีนัยสำคัญภายใต้แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และภาษา ชาวไทอาหมยังคงแสดงความพยายามในการรักษารากเหง้าทางชาติพันธุ์ของตน ทั้งผ่านพิธีกรรม ความเชื่อดั้งเดิม ภาษา และประเพณี แม้ว่าภาษาไทอาหมจะอยู่ในภาวะเสื่อมถอย แต่ความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภาษาได้กลายเป็นแรงผลักดันในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม การเมือง และการศึกษา เพื่อธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ดั้งเดิม

การศึกษากรณีไทอาหมจึงสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองใหม่ต่อบทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ในโลกสมัยใหม่ ซึ่งมิใช่เพียงผู้ถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรม หากแต่เป็นผู้แสดงออกถึงความเป็นเจ้าของและผู้รักษามรดกของตนอย่างมีจุดยืน บทบาทของชาวไทอาหมในการฟื้นฟูวัฒนธรรมจึงเป็นตัวอย่างของการสร้างสมดุลระหว่างการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2505). *พงศาวดารไทยใหญ่ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: ศึกษาภัณฑ์พานิช.

คมกฤช อุ่ยเต็กเค่ง. (2560). *ภารตะ-สยาม? ผี พราหมณ์ พุทธ?*. กรุงเทพฯ: มติชน.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2549). *ปาฐกถาชุด "สิรินธร" ครั้งที่ 21 เรื่อง ประวัติศาสตร์สังคมกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไท*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และเรณู วิชาศิลป์. (2552). *การศึกษาประวัติศาสตร์ไทอาหม.* กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

ฐาปนีย์ เครือระยา. (2560). การสร้างถิ่นฐาน บ้าน และเรือนคนไทดำ ไทขาวในเวียดนาม. *วารสารข่วงผญา, 12*, 121–156.

ดนัย ไชยโยธา. (2546). *สังคม วัฒนธรรม และประเพณี.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ดำรงพล อินทร์จันทร์. (2545). *การฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดำรงพล อินทร์จันทร์. (2561). *การเปลี่ยนแปลงประเพณีและพิธีกรรม "เม-ด้ำ-เม-ผี" ของคนไทอาหม รัฐอัสสัม อินเดีย.* รายงานการวิจัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรจบ พันธุเมธา. (2526). *กาเลหม่านไตในรัฐชาน.* กรุงเทพฯ: ประกายพรึก.

บรรจบ พันธุเมธา. (2563). *กาเลหม่านไต* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ธนธัช.

บุณยสฤษฎ์ อเนกสุข. (2555). ความเป็นไทของชาวอาหม: เรื่องเล่าจากอินเดียอีสาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 3*(2), 37–55.

พิเชฐ สายพันธุ์. (2561). การศึกษาคนไทในรัฐอัสสัม อินเดีย: จากแนวคิด "รากเหง้าดั้งเดิม" สู่ "ชาตินิยมเชิงเชื้อชาติ" และ "การณ์กำหนดทางชาติพันธุ์". *วารสารมานุษยวิทยา, 1*(1), 83–117.

เรืองเดช ปันเขื่อนขัติย์. (2531). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิราพร ณ ถลาง. (2539). *การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไท.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิทธิโชค ปาณะศรี และคณะ. (2561). พหุวัฒนธรรมในมุมมองของปรัชญาหลังนวยุค. *วารสารเซนต์จอห์น, 21*(28), 31–46.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). *การสื่อสารกับสังคม.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร ปิติพัฒน์ และ ดำรงพล อินทร์จันทร์. (2545). *ความเชื่อและพิธีกรรมของคนไทอาหมในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ThaiPR.net. (2557). *ย่ำถิ่นไทอาหมและไทผาเก ชนกลุ่มน้อยในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย กับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูอัตลักษณ์ของต้นตระกูลไท.* สืบค้นจาก https://www.ryt9.com/s/prg/1849280

Gait, E. S. (1926). *History of Assam* (7th ed.). Guwahati: Lawy Book Stall.

Jedsada Netawong. (2021). *Plawattakan sang khwam pen chatiphan Karen nai Prathet Thai: Sueksa phan naeo khit "field" khong Bourdieu [The dynamics of ethnic identity formation of the Karen in Thailand: A study through Bourdieu's field theory*]. (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University.

Phukan, J. N. (1984). *The inventory of Ahom deities and spirits: An aspect of ancient Tai belief*. Paper presented at the International Conference on Thai Studies, 22–24 August 1984.

Lebar, F. M. et al. (1964). *Ethnic groups of mainland Southeast Asia.* New Haven: Human Relations Area Files Press.

Li, F. (1959). Classification by vocabulary: Tai dialects. *Anthropological Linguistics, 1*(2), 15-21.